

ARAKAN RAPORU

DÜNDEN BUGÜNE ARAKAN

ARAKANIN MÜSLÜMAN OLMASI

Said DEMİR

İslam öncesinde Araplar, deniz ticaretinde önemli yere sahipti. Arapların Güney Asya, Güneydoğu Asya ve Uzakdoğu ile ticari ilişkileri vardı. Güney ve Güneydoğu Asya sularında Arakan'dan Sumatra, Cava ya kadar uzanan küçük ticaret şehirleri kurmuşlardı. Yedinci yüzyılın ortalarına doğru İslam dini ile birlikte Araplar için yeni bir dönem başladı. Hz. Muhammed'in vefatından sonraki 100 yıl içerisinde Müslüman Araplar dünyanın farklı bölgelerine açıldılar. İşte açılan bölgelerden biriside güney Asya idi. Güney Asya açıklarında çıkan bir fırtınada Müslüman Araplara ait büyük bir ticaret gemisi karaya oturunca o zamanın Budist Arakanlıları gemide bulunan Müslümanlara kucak açtılar. Onları bir köye yerleştirdiler. Bu olay aynı zamanda İslam'ın Arakan topraklarına ulaşması anlamına geliyordu.

Arakan kroniklerine göre, aynı dönem içerisinde Müslüman dervişler de Arakan sahillerine gelmişlerdi. Arap tüccarlar ve dervişler yerli halk arasında tebliğ faaliyetlerinde bulundular. Bu tebliğ ve davet çalışmasının sonucu binlerce Arakanlı Müslüman oldu. Bölgeye erken dönemde gelen Müslüman Arapların birçoğu yerli halktan kadınlar ile evlendiler ve buradaki köy ve kasabalara yerleştiler. Aynı zamanda Müslüman tüccarlar da Arakan limanlarını Uzak Doğuya gitmek için geçiş ve sığınma alanı olarak kullanıyorlardı. Arapların yakın tarihlere kadar Arakan'daki dış ticareti kontrol altında tuttukları söylenmektedir.

Yüzyıllar boyunca gerek yeni gelenler, gerekse İslam'ı kabul edenler sayesinde bölgede Müslümanların sayısı arttı. Arakanlı kadınlar, İslam'ın etkisiyle Burma'daki kadınlardan farklı bir hayat yaşamaya başladılar.

ARAKAN İSLAM SULTANLIĞI

1404 yılında tahttan indirilen Arakan Kralı Narameikla, Müslüman Bengal'e sığındı. Bengal'in o dönemdeki başkenti Pandua (Firuzabad) idi. 24 yıl süren sürgün hayatı boyunca İslamı araştıran ve Müslüman olan Arakan Kralı Bengallilerin de yardımıyla 1430 yılında tekrar tahtına oturdu. Bu aynı zamanda Arakan İslam Krallığının da başlaması anlamına geliyordu. Narameikla'nın İslam'ı kabul ettikten sonra aldığı isim olan Süleyman Şah, Arakan kroniklerinde Savmuan şeklinde kaydedilmiştir. Kralın Müslüman olması Arakanlı Rohingyaalarının hızla İslamlaşmasına sebep oldu. Arakan bu dönemden sonra Müslümanların çoğunlukta olduğu Budist Rahkinelerin de yaşadığı bir devlettir.

Süleyman Şah, başkenti 1433 yılında Mrauk-U ya da Pattahri Kuilla olarak bilinen yeni yerleşim bölgesine taşıdı. Bir yıl sonra da vefat etti. Sultanın bu dönemde bastırılmış olduğu paralardan biri, kısa bir süre önce o bölge civarında bulunmuştur. Bulunan bu para Arakan tarihi için emsalsiz öneme sahiptir. Çünkü Süleyman Şah adına basılan paranın diğer yüzünde ise Kelime i Tevhid bulunuyordu. Bu durum İslam devletinin tescili anlamına geliyordu.

Arakan'da 1430–1530 yılları arasında sırasıyla 10 hükümdar tahta geçti. Bu hükümdarlar Bengal'le daima yakın ilişkiler içinde oldular. Arakanlılar Bengal'e vergi verdiler, Bengallilerden İslam Dini, tarih ve siyaseti öğrendiler. 1531'de Minbin (Zabuk Şah) tahta geçti. Minbin ile birlikte Arakanlılar devletin sınırların en büyük haline ulaştırdılar. 1784 yılında Burmalılar tarafından işgal edilinceye kadar 26 kral tarafından yönetildi. 1784 yılından 1823 yılına kadar Burmanın işgali döneminde Arakanlı Rohingya Müslümanlarına ve Arakanlı Budist Rahkinelere baskı ve zulüm

uygulanınca binlerce Arakanlı ülkelerini terk ederek Hindistana göç etmek zorunda kaldı.

Burma işgali İngilizlerin bölgeyi işgaliyle son buldu. Arakanda daha sonra 120 yılı aşkın sürecek İngiliz işgali başlamış oldu.

İNGİLİZ İŞGALI

İngilizlerin Arakan'ın idaresini 1826'da ele geçirmesinin ardından, şartlar uzun süre belirsizliğini korudu. İngilizler, 1836'da kendilerine karşı girişilen Müslümanlar ve Budistler tarafından başlatılan büyük bir isyanı bastırdılar ve bu tarihten sonra ülkedeki iç karışıklıklar son buldu. İngilizler döneminde Arakan'daki Müslümanların sayısının arttığını iddia etmek yanlış olacaktır. Daha önceki Burma işgali dönemlerde evlerini terk etmeye zorlanan birçok Müslümanın barış döneminde Arakan'a döndüğü doğrudur. İngilizler, 1885 yılında Burma'nın tamamını ele geçirmiştir.

İNGİLİZLERE KARŞI BAĞIMSIZLIK HAREKETLERİ

Burmada kurulan Genç Erkekler Budist Birliği isimli kuruluş, 1906 yılında kurulan Rangun Üniversitesi'ndeki öğrenciler tarafından desteklenmekteydi. Temel amaçları Budizm'in yayılmasını sağlamak, eğitim ve sosyal hizmetleri yaygınlaştırmaktı. Daha sonraları Burma Birliği Genel Konseyi ismini alan bu organizasyon, 1917 gibi erken bir tarihten itibaren Burmanın bağımsızlığı ile ilgili siyasi çözümler üretmeye başlamıştır. Devamlı büyüyen bu hareket, aynı zamanda Burma milliyetçiliğinin de sembolü haline geldi. Burmalıların temel hakları hususunda İngiliz hükümeti ile çatışmaya girdi. Bu arada yabancı karşıtı hareketler de Burma Birliği Genel Konseyi tarafından körüklendi. Hindistanlıların ülkeden atılması ve mallarına el konması ile ilgili ateşli toplantılar yapıldı. Malesef bu birlik Müslümanları da Hindistanlı olarak görüyordu. Bu birlik Arakanın Burmayı işgali döneminde Arakanı terk etmek zorunda kalan ve İngiliz işgali döneminde ülkelerine geri dönen Arakan Müslümanlarını İngilizlerin Hindistandan getirdiği yerleşimcilerle karıştırıyordu. Burmanın en büyük etnik grubu olan ve İngilizlere karşı bağımsızlık mücadelesinin öncülüğünü üstlenen Takinler, ülkede Hint karşıtı bir isyan başlattı. Burmalı Budist gruplar; Müslüman Rohingyaları, merkezi Burma'nın Zerbadelerini, doğu Burma'nın Pantaylarını ve güney Burma'nın Başuslarını, sömürgecilik döneminde ülkelerine giren Hintliler ile karıştırdılar.

Bu arada Burmalı siyaset ve din adamları Arakan'a gelerek Arakanlı Rahkinleri (Budist Arakanlıları) Takin Partisi'ne almaya çalıştılar. Takin Partisi, Burma'yı İngiliz işgalinden kurtararak bağımsızlığına kavuşturmak amacını gütmekteydi. Ancak bunlar bağımsız Burma adına mücadele girişimlerinde bulunurlarken, Arakan Rahkinelerine Müslümanlara karşı nefret aşıladılar. Bu nefret iki akraba toplumun ayrılması anlamına geliyordu. Çünkü Rahkinelerle Arakanlı Rohingya Müslümanları aynı soydan geliyordu. Ve bu iki toplum Arakanın asli unsurlarıydı.

İngilizlerden Ayrılma meselesi gündeme geldiğinde, İngiliz Hükümeti Burma'daki farklı toplulukları temsil eden 12 delege ile bir araya getirdi. Burma Yuvarlak Masa Konferansı adı verilen bu toplantı 27 Kasım ile 12 Ocak 1932 tarihleri arasında Londra'da yapıldı. Maalesef bu toplantıya hakim etnik grup Takinlerin de etkisiyle Rohingyalardan temsilen kimse davet edilmedi. Arakan delegesini, bir Budist Rahkine olan Tun Aung Gyav yönetti. Çünkü aynı dinden olan Takineler (Burmalılar) İslamı ve Müslümanları bu topraklarda görmek istemiyordu.

Burma'nın 1937 yılında İngiliz Hindistan'ından ayrılması ve kendi kendisini yönetmeye başlamasıyla Takinler yönetimdeki bütün gücü ele geçirdiler. Ama yinede İngiliz etkisi ülkede devam ediyordu. Bu

ayrılık sadece Hindistandan ayrılma idi Ayrılma olayından tam bir yıl sonra, 1938'de, Rangun'da tekrar Müslüman karşıtı ayaklanmalar çıktı. Takin Partisi'nin lideri Aung San, Myebon kasabasında gerçekleştirilen bir konferansa katılmış ve burada Arakanın Budist Liderleriyle görüşmüştü. Arakanlı Budist liderlerle, Burma'nın bağımsızlığını kazanması sürecinde izlenecek stratejiler üzerine görüşmeler yapılmış, konuşulanlar arasında Arakanlı Rohingya'lara yönelik izlenecek siyaset de vardı. Takin Partisi ileride bir bağımsızlık olursa Arakanın Burmadan ayrılmasını engellemek istiyordu. Bu dönemde sinsi bir politika izleyerek Arakanın aynı soydan gelen ve farklı dinlerden olan Rohingya'larla Rahkineleri birbirine düşürerek düşmanı parçalamış olacaktı. Dedikleri gibide yaptılar. Budist Rahkineleri Müslümanlara karşı kışkırttılar. Müslümanların Budizm için büyük tehlike olduğunu Eğer bugün engellenmezse yarın Müslümanların güçlenerek Budistleri yok edeceğinin propagandasını dillendirdiler. Gerçekte bu iki akraba topluluğu birbirinden ayırmaya çalışmak, Burmalıların bir entrikasıydı. Çünkü bölünmüş bir yeri yönetmek ve Arakan'ı sürekli bir koloni haline getirmek o zaman daha kolay olabilirdi. Yanlış yönlendirilmiş Rahkineler, Müslümanlara karşı gittikçe daha fazla düşmanlık beslemeye ve Burma idaresi altında yaşamayı Müslümanlar ile bir arada özgür olarak yaşamaya tercih etmeye başladılar.

BURMA DÖNEMİ

İngilizlerin ülkeden çekilmelerinden kısa bir süre sonra Hindu ve Çittagonglu (Bengal) Müslümanlarının dükkanları yağmalandı. Bu insanların çoğu Hindistan ve Bangladeşe kaçtılar. Rohingya'lara da Hindistan ve Bengal kökenli Müslümanlara sahip çıkmamaları aksi olursa zararlı Müslümanların çıkacağı telkin edildi. Ancak Rahkineler dur durak bilmiyorlardı. Arakanlı Budist Rahkinelerin liderleri Hindistanlı ve Bengal Müslümanlarının ülkeyi terk etmesinden sonra Rohingya Müslümanlarına karşı toplu katliama girişilmesi emrini verdiler. Böylece Müslümanlara yönelik katliam 28 Mart 1942'de başladı. Rahkineler, Minbya kasabasına bağlı Çanbilli köyündeki Müslümanların peşine düştüler. Müslümanlar karşılık verdiler. Lakin daha güçlü silahlara sahip Rahkinelere karşı duramadılar. Rohingya'lar yenilgiye uğratıldı. Köydeki insanların birçoğu nehri geçerek ormanlık alanlara kaçtı. Nehirde yüzerek kaçmak isteyenler yakalanarak öldürüldü. Yarı ölü durumda olan kadın, erkek ve çocukları keskin kılıçlarıyla katlettiler. Bu katliamdan canlı kurtulabilenler ise mızrakların hedefi oldu ve parçalara ayrıldı. Rohingya kadınlar da ırzlarına geçildikten sonra vahşice öldürüldü. Çocuklar da acımasızca katledildi. Komşu bölgelerdeki Rahkineler öldürülenlerin hayvanlarına, tarla mahsullerine ve eşyalarına el koydular. Altın ve gümüş gibi değerli eşyalar ise Takin liderler tarafından alındı. Diğer ganimetler de yağmacılara verildi. Lemro nehrinin suları, masum insanların kanlarının rengiyle kırmızı akmaya başladı. Yaklaşık 40 gün süren bu katliamda 150 Bin Arakanlı Müslüman katledildi. Burmalıların Müslümanlara yönelik katliamları sonucunda Müslümanların hem maddi hem manevi büyük kayıpları oldu. Müslüman'ın köyü yerle bir edildi. Kaladan nehrinin doğusundaki Müslüman yerleşim yerleri, Müslümanların azınlıkta olduğu yerlere dönüştü. Bu katliam aynı zamanda Arakan Müslümanlarının bir kısmının mülteci olarak yaşamaya başlaması anlamına geliyordu. 1942'deki katliamın Arakanlıların zihinlerinde bıraktığı iz, iki kardeş toplumun Arakan'da tekrar bir arada yaşamasını neredeyse imkansız hale getirmiştir.

Ancak ne yazık ki Rahkineler yüzünden Arakan'ın talihi çok öncelerden belli olmuştu. İngilizler, Arakan'ın bağımsızlığını Takinlere veriyordu. Müslüman halk arasında meydana gelen ayaklanmalar, iki kardeş topluluk arasında ayrılığın iyice artmasına neden oluyordu. Bölünme ile zayıflayan Arakan halkı, geleceği için birlik içinde hareket edemez duruma gelmişti. Savaşın bittiği yıllarda iki akraba topluluk olan Rohingya Müslümanlarıyla Rahkine Budistleri arasında birlik oluşturulabilseydi, Budist Rahkineler barış içinde yaşamayı gerçekten arzu etseler ve Burma yönetimi altında kalmayı tercih etmeselerdi, Arakan'ın bağımsızlığı bir rüya olarak kalmayabilirdi. Bağımsızlık gerçekleşebilir, en azından zaman içinde tam bağımsızlığa evrilecek bir özerklik ile sonuçlanabilirdi. Burma'nın bağımsızlığını kazanması, Arakan'da yaşayanlar arasında farklı tepkilere neden oldu.

Müslüman karşıtı Budist Rahkineler mutluydular. Ezeli rakipleri olan Müslümanlar karşısında güçlendiklerini düşünüyorlardı. İngilizler döneminde yapamadıklarını şimdi yapma fırsatını ele geçirmişlerdi. Ayrıca Müslümanlara karşı mücadeleleri Budizm'in bir zaferi olacaktı.

Burmanın Bağımsızlığının kazanılmasında önemli rol oynayan Faşizm Karşıtı Halkların Özgürlüğü Birliği, bağımsızlıktan kısa bir zaman sonra çok sayıda Müslüman'ı işten çıkarmış ve yerine Arakanlı Budistleri yerleştirmişti. Budistler Müslüman toplumuna saldırılarını arttırmaya başladılar. Yöneticiler, Rohingya'lara yönelik bu hareketlerin düzeltilmesi için hiç bir çaba sarf etmiyorlardı. Göç mercileri de; Maungdav, Butidaung ve Ratedaung'dan Akyab'a Müslüman göçüne sınırlama getirdiler. 1942 yılında Hindistan'a göç etmeye zorlanan binlerce Müslüman, evine dönemez hale geldi. Bunun yanı sıra mallarına devlet tarafından el kondu.

1942 yılında Müslümanlara karşı girişilen katliamın yaraları henüz sarılmamışken, Müslümanlar, 1947 yılında Burmalılar tarafından girişilen yeni bir saldırının hedefi oldular. 1962 Darbesine kadarki süreçte Müslümanlara baskı zulüm devam etti. Bazı Müslüman gruplar Burma devletine karşı silahlı mücadeleye girdilerse de başarılı olamadılar. Müslümanların biraz güçlendiği 1954 yılında ise Burma ordusu MUSON OPERASYONU adı verdiği kanlı saldırı ile Müslüman güçlerini darmadağın etti. Aynı zamanda bu sene binlerce Müslüman Mücahidlere yardım etme bahanesiyle ya katledildi ya da ülkeden sürüldü. 1959 yılında Müslümanların çoğunlukta olduğu Butidaung ve Maungdav şehirlerini ziyaret eden Burma Başbakanı Müslümanlara eşit vatandaşlık vaat edince Müslüman mücahitler silahları teslim ederek devlete teslim oldular.

ÖZERKLİK DÖNEMİ

Sonunda hükümet, "Mayu Sınır İdaresi" başlığı altında Maungdav, Butidaung ve Ratedaung'un batısını içine alan Müslüman bölgeler için özel bir birim oluşturmaya karar verdi. Bu birim, doğrudan merkezi hükümetin kontrolü altında olacaktı.. Bu bölgeler ordu mensubu görevliler tarafından idare edilecekti, yani askeri yönetim altında olacaktı. Bu bölgede Müslümanlara ait özel bir hukuk olacaktı. Bu yeni düzenleme Rohingya liderler arasında kabul gördü. Yönetimin gerçek uygulaması 31 Mart 1961 tarihi itibarıyla yürürlüğe girdi. "Mayu Ye" ismiyle bilinen özel bir polis gücü oluşturuldu. Bu polis gücünde yerli Müslümanlar görev aldı. Hukuk ve asayişte önemli gelişmeler kaydedildi.

1962 ASKERİ DARBESİ

1962 yılında askeri darbe oldu. Yeni hükümet Arakanda Müslümanların çoğunlukta olduğu bölgedeki hukuki durumu merkezi hükümete bağlı özel bir idare olarak 1 Şubat 1964'te içişleri bakanlığının bünyesine alınmasına kadar müstakil bir birim olarak varlığını devam ettirdi.

1963 yılında Askeri rejim bütün özel işletmeleri ve bankaları devletleştirdi. Arakanda önemli işletmeler Müslümanların elinde bulunuyordu. Devletleştirmeden sonra Müslümanlar iktisadi güçlerini kaybettiler. Darbenin başındaki General Ne Vin, Arakan bölgesi yetkililerine, bölgedeki Müslümanların hareketlerini sınırlayacak bazı bildirimler gönderildi. Devlet kontrolündeki medya Rohingya Müslümanlarına karşı yayınlara başladı ve onları yabancılar olarak göstermeye çalıştı. Ne Vin, habercilerle konuşurken Rohingya'lara karşı çok stratejik bir dil kullandı. Arakanlı Budistlerin Arakan Müslümanlarına karşı gerekli adımları atmaları gerektiğini vurguladı. Bu Budist Rahkineleri Müslüman Rohingya'lara karşı kışkırtmak anlamına geliyordu.

Ne Vin'in atmış olduğu ikinci adım, Arakan yönetimini Budistleştirme girişimidir. Sınır idaresi sırasında görev yapmakta olan polislerin neredeyse tamamı işten çıkarılmış ve Burma'nın en ücra köşelerine sürülmüştür. Müslüman memurlar işten atılmak ya da Kuzey Arakan'dan çıkarılmakla

tehdit edilmiştir. Devlet memurluklarındaki birkaç memur ve öğretmen dışında, Rohingya memurların yerine Burmalılar ve kısa zaman önce Doğu Pakistan'dan göç etmiş olan Rahkineleri getirilmiştir. 1964 Devrim Rejimi, Özel Mayu Sınır İdaresi'ni de feshetmiş ve bölgeyi tekrar merkezi idarenin kontrolü altına vermiştir. Aynı zamanda Müslümanlara yönelik ekonomik yaptırımlar iyice sıkılaştırılmıştı daha önce kasabalar arası ticaret Müslümanların elinde iken artık Budist Rahkinelerin kontrolüne geçmişti.

Bu arada, askeri rejimin Müslümanlara yönelik insan haklarını hiçe sayan uygulamaları azalmaksızın devam etti. Önemli Müslüman şahsiyetlerin gecenin bir yarısında ordu mensuplarınca sorgusuz sualsiz tutuklanması, kendilerine çeşitli şekillerde işkence edildikten sonra serbest bırakılmaları artık her gün rastlanan olaylar haline geldi. Yetkili merciler, Müslümanlara karşı hukuk gözetmemeleri konusunda teşvik edildiler.

Cesaretlendirilmiş Budist Rahkineler gördükleri her yerde Müslümanlara saldırmaya başladılar. Müslümanlara ait eşyaları gasp ettiler. Müslümanlar polis merkezlerine gidip başlarına gelenler hakkında şikayette buldukları zaman çeşitli ithamlarla suçlu duruma düşürüldüler. Polis tarafından bu şekilde muamele görmek Müslümanları öylesine korkutmuştu ki, artık adaletin yerine gelmesini bile talep edemez hale gelmişlerdi.

Askeri rejim göreve geldiği ilk günden beri “Göçmen Soruşturma Operasyonu” isminde acımasız bir operasyon başlatmıştır. Fiziksel işkencenin yanı sıra, kadınlara sarkıntılık yapmak, tehditle para çalmak normal hale gelmiştir. Ayrıca birçok masum insan yasal olmayan göçmen statüsüne sokularak hapsedilmiştir. Kyavktav, Mrohaung, Pauktav, Myebon, Minbya gibi birçok kasabada yüzlerce insan zorla evlerinden çıkarılmış ve Bangladeş (o zamanlar Doğu Pakistan)bölgesine göç ettirilmiştir

Arakan yetkilileri, 20 yıl boyunca Rohingyalı bölgeden atmak için devam eden planın uygulanmasında Devlet Meclisi'nin doğrudan emri altında en yüksek icra birimi olarak faaliyet göstermekteydi. Müslümanlara karşı sürdürülen bu etnik temizlik operasyonunun kod adı “Nagamin” ya da “Kral Dragon Operasyonu” idi. Operasyonun temel amacı, Müslümanlara gözdağı vererek Arakan'dan ayrılmalarını sağlamaktı. 1978 yılı Mart ayında başlamış olan bu operasyon, Akyab'daki en büyük Müslüman köyünde devreye sokuldu ve operasyonun şok dalgaları çok kısa zamanda bütün bölge üzerinde yayılmaya başladı. Müslüman kitlelerin Akyab'da tutuklandıkları; kadın, erkek, çocuk, genç, yaşlı demeden herkese işkence yapıldığı, tecavüz edildiği ve öldürüldüğü haberleri çok kısa zamanda bütün Kuzey Arakan'a yayıldı. Ordu tarafından kurulmuş Nagamin Timi'nin polis ve göçmen soruşturma personeli, kısa sürede Butidaung bölgesine ulaştı. Bir anda terör estirilen bu bölge, Nagamin faciasının en kötü sahnesini oluşturdu. Yüzlerce Müslüman kadın ve erkek hapishanelere atıldı. Birçoğu işkence gördükten sonra öldürüldü. Müslüman kadınlara tecavüz edildi.

Bu operasyonun acımasızlığından dehşete düşen, can ve mal güvenliği kalmayan, onurlarını ve namuslarını kaybetme korkusu yaşayan çok sayıda Müslüman, evinden ayrılmaya başladı. Dağlık alanlardan, nehirleri aşarak, vadileri geçerek Bangladeş sınırına doğru hareket ettiler. Yolları üzerinde Budist Rahkineler ve güvenlik görevlileri tarafından, yine tasarlanmış bir planın parçası olarak, saldırıya uğradılar ve değerli eşyaları çalındı. Mültecilerin çoğu öldürüldü, diğerleri de botlarına yapılan saldırı nedeniyle Naf nehrinin azgın sularına atıldı. Nagamin Timi, boşalan köylerden yavaş yavaş çekildi. Onların yerini Müslümanların evlerini yağmalayan, ateşe veren ve hayvanlarını çalan yerli Rahkineler (Maghlar) aldı. Bir kaç ay içerisinde 300 bini aşkın mülteci, Bangladeş yetkilileri tarafından yaptırılan geçici kamplarda yaşamaya başladı.

Bu süreç 1982 yılına kadar devam etti. Devam eden süreç boyunca yüzbinlerce Arakanlı Müslüman Doğu Pakistana (Bangladeş) mülteci olarak göç etti. 1982’de Yeni Vatandaşlık Kanunu çıktı. Bu yeni kanuna göre 3 sınıf vatandaş vardı: Ulusallar, hakları sınırlı olanlar ve vatandaşlığı kabul edilenler. Kanunnamenin ikinci bölümüne göre, 1823’teki İngiliz istilasından önce Burma’ya yerleşmiş olanlar “ulusal” olarak kabul ediliyordu. Diğer iki kategori ise İngiliz idaresi döneminde Burma’ya giren kimseleri kapsamaktaydı. Bu iki kategori arasındaki en önemli fark, “hakları sınırlı olanlar” kategorisindekilere 1948 Vatandaşlık Akdi’ne göre zaten vatandaşlık statüsünün verilmiş olmasıydı. Ancak üçüncü kategorideki vatandaşlık, vatandaş olmak için daha önceden başvurmayıp, ancak yeni kanun ile vatandaşlığa kabul edilen kimseleri içermekteydi. Bu yeni vatandaşlık kanununa göre son iki kategoriye giren vatandaşların mülk edinme ve siyasi faaliyetlere katılma hakları yoktu. Kanunun 4. maddesi uyarınca, bir kimsenin ulusal vatandaşlık kategorisine ait olup olmadığı mahkeme kararına değil, Devlet Meclisi kararına dayanmaktaydı. Hükümet Rohingyalıyı keyfi olarak birinci kategorinin dışında bırakmıştı. Hükümetin temel dayanağı ise, Rohingyaların 1823 sonrasında gelen yerleşimciler olduğuydu. Tabii bu karara varılırken Rohingyaların binlerce yıldır Arakan bölgesinde yaşamakta oldukları tarihi gerçeği göz ardı edilmişti. Ne Vin kasıtlı bir şekilde bu adımı atarken, aklından geçen düşünce Rohingyalıyı devletsiz bir halka dönüştürmek ve kolayca ülkeden sürebilmektir. Yeni Vatandaşlık Kanunu’nun kabul edilmesiyle Müslümanlar birinci kategorinin dışında kalarak yine zor bir duruma düşmüşlerdir. Bu arada hükümet, Arakan’da Müslüman karşıtı kışkırtmalara ve ayaklanmalara açıkça destek vermiştir. Güney Arakan’da azınlık olarak bulunan Rohingyalılar, 1982 yılı sonrasında çıkan bu ayaklanmalardan büyük zarar görmüştür. Kuzey Arakan’ın Akyab bölgesindeki birçok köyde insanlar zorla evlerinden çıkarılmışlar ve yüzlerce yıllık camilere “zorunlu tahliye” nedeniyle zarar verilmiştir. Rohingyalardan oluşturulan zorunlu işçiler kısa bir zaman içerisinde “köle işçi”lere dönüşmüşlerdir. İnsan sürüleri olarak görülen Rohingyalılar zulme ve işkenceye maruz kalmışlar, öldürülmüşlerdir. Rohingyaların Arakan’dan Burma’ya doğru hareketleri kati surette engellenmiştir. Daha önceleri Burma’da yaşayan Rohingyalılar, Arakan’da yaşamaya zorlanmışlardır. Ancak yetkililere rüşvet verecek durumda olanlar Burma’da yaşamaya devam edebilmişlerdir.

Myanmar devlet yetkilileri Kuzey Arakan’ın neredeyse her köşesine Budist tapınakları inşa etmeye başladılar. Amaçları bölgenin çehresini değiştirmektir. Murung, Çakma ve Saak gibi dağ kabilelerine ovalara inme ve Müslümanlardan alınan arazilere yerleşme emri verildi. Arakan’ın ve hatta Bangladeş’in birçok bölgesinden gelen Budist Rahkineler (Maghlar) Müslümanların yaşadığı yerlere yerleştirildi. Çok sayıda Budist tapınağı inşa edilerek Kuzey Arakan’ın çehresini değiştirmek için gerekli her şey yapıldı. Yeni yerleşimcilerin saldırıları nedeniyle Müslümanlar çok zor durumda kaldılar ve Arakan dışına göç ettiler. 1990 yılından günümüze kadar ise Müslümanlara yapılan baskılar sonucu yine yüzbinlerce Arakanlı Müslüman komşu Bangladeş’e mülteci olarak göç etmek zorunda kaldılar. Müslüman köyler boşaltılarak model yerleşim yerleri yapılacak bahanesiyle yerlerine Budist Rahkineleri yerleştirilmeye devam ettiler.

2001 yılında meydana gelen olaylar, Arakanlı Müslümanlarla Budistler arasındaki gerilimi tırmandırmıştır. Önce Afganistan’da binlerce yıllık Buda heykellerinin yıkılması, ardından 11 Eylül olayları ve Burma yönetiminin ülkede yaşayan Müslümanların El-Kaide Örgütü ile ilişkilerinin olabileceği yönündeki imaları gerginliği arttırmıştır. Arakan’da meydana gelen şiddet olaylarıyla ilgili haberler hemen bastırılarak bu yöndeki haberlerin dış dünyaya yayılması engellenmiştir. Burma yönetimi, Müslümanların dini faaliyetlerini gerçekleştirmelerine ve ülke içinde ve dışarıya seyahatlerine kısıtlamalar getirmiştir. Müslümanların evlerini ve camilerini tahrip edenler cezalandırılmamıştır.

Burma cuntasının 2005 yılında getirdiği yeni bir kısıtlama, Arakanlı Müslümanların kurban bayramı kutlamalarına yöneliktir. Hükümet, camiler dışında bayram kutlaması yapılmasını yasaklamış, Arakan’ın kuzeyinde yaşayan Müslümanların kestikleri kurbanlardan vergi dahi almıştır. Rejim

taftarı Budist rahiplerin Müslümanlara yönelik şiddet eylemlerine yenileri eklenmiştir.

Son yıllarda Arakanı Budistleştirme Programı gereği Arakan eyaletinin adı Rahkine eyaleti olarak Arakan eyaletinin başkenti Akyabın adı Sittwe olarak değiştirilmiştir.

2.SON OLAYLAR

Arakanın Başkenti Akyab dan Maungdav şehrine gitmekte olan 10 müslüman Budist fanatiklerce şehit edilince bu durumu protesto etmek için Maungdav şehrindeki merkez Camiinde yüzlerce Müslüman toplandı. Bu durumu kendi varlıklarına tehdit gören Budist fanatikler ve Burma polisi Müslümanlara saldırınca yüzlerce Müslüman yaralandı yada şehid edildi.Burma polisi bu gösteriyi devlete karşı ayaklanma olarak nitelendirdi ve olaya karışan Müslümanların cezalandırılması emri verildi.Budist fanatikler ve Burma polisi Müslüman avına çıktı.Müslüman köy ve kasabalarına baskınlar düzenlenmeye başladılar.Çoğu Müslüman köy suçluları barındırdıkları gerekçesiyle ateşe verildi.Üçyüzün üzerinde Müslüman köy tamamen yakıldı.Cami ve Medreseler ateşe verildi.Cuma namazlarında Müslümanların camiye girmemeleri için Budist Fanatiklerce kuşatıldı.Bağımsız insan Hakları kuruluşlarına göre 1000 civarı Müslüman bu son olaylarda katledildi.Binlerce Müslüman evlerinden ve köylerinden sürülerek ormanlarda yaşamaya başladı.Binlerce Müslüman komşu Bangladeş e sığınmak için teknelelerle Naf nehri ve HİNT Okyanusuna açıldı.Bangladeş Hükümetinin mültecileri kabul etmemesi sonucu yüzlerce Müslüman nehirde ve okyanusta boğularak öldü.Bazı yaralılar kendi imkanlarıyla gizlice Bangladeş e geçerek tedavi olmaya çalışıyor.

ARAKAN MÜLTECİLERİ

Bangladeş

- 1.Kutupalong mülteci kampı: 12.000 mülteci(BM tarafından mülteci kabul ediliyor)
- 2.Nayapara mülteci kampı: 10.000 mülteci(BM tarafından mülteci kabul ediliyor)
- 3.Leda mülteci kampı: 13.000 mülteci(BM tarafından mülteci kabul ediliyor. Muslim Aid kampın yönetimini üstlenmiş)
- 4.Kutupalang gayrı resmi mülteci kampı: 95.000(BM ve Bangladeş hükümeti tarafından mülteci olarak kabul edilmiyorlar. Doksan beş bin kişi kamp açlık ve yoksullukla mücadele ediyor. Açlıktan ölümler çok fazla. Son dönemde Bangladeş hükümeti bu kampa kimsenin girmesine müsaade etmiyor)
- 5.Kamp dışında Bangladeş’de ki ormanlarda ve köylerde yüz binin üzerinde Arakan’lı mültecinin hayatta kalma mücadelesi verdiği biliniyor ama bunların hiç birisi kayıtlı değil.

NOT: Arakan’lı mültecilerin en önemli problemlerinden biriside sığındıkları komşu Bangladeş’te yerli halkın ve devletin mültecilere yönelik olumsuz tutumlarıdır. Mültecilerin bulunduğu bölgelerdeki yerli halk Arakanlıları hırsızlık ve çetecilikle suçlayarak gördükleri yerde şiddet uygulayıp emniyet güçlerine teslim ediyorlar.

ARAKANDA HAK İHLALLERİ

1. Mescid ve medreselerin resimleri yılda üç defa çekilir devletten izinsiz mescid ve medresenin tamiri yapılamaz eğer izinsiz bir tadilat yapılmışsa altı aydan altı yıla kadar hapis cezası ve para cezası uygulanır. Son yirmi yılda yeni cami ve medrese yapımına asla izin verilmemiştir.
2. Tüm aile bireylerinin tamamının olduğu bir resim her yıl devlete verilmek zorundadır. Doğan her çocuk için ve ölen her aile bireyi için devlete vergi verilmek zorundadır.
3. Müslümanların seyahat özgürlüğü yoktur. Bir Müslüman köyünden başka bir köye gitmek için devlete vergi verip izin almak zorundadır.
4. Müslümanlar beton ev yapamaz. Bir ev yapmak istediğinde evi ahşaptan yapmak zorundadır. Bu ev devletin evi sayılır eğer ev yanlışlıkla yanarsa ev sahibi devletin evini yakmaktan altı yıla kadar hapis cezasına çarptırılır.
5. Bir Müslüman iş yeri açabilmek için bir budisti ortak yapmak zorundadır. Budist sermaye koymadan işletmenin yarısına ortak olur.
6. Müslümanlar hayvanlar için her yıl devlete vergi ödemek zorundadır.
7. Müslümanların evlenmesi izine tabii dir. Evlenmek isteyen Müslüman kadın ve erkekler devlete ayrıca vergi öder. Eğer devlet izin vermezse evlenemezler.
8. Müslümanlar devletin hiçbir imkânından faydalanamazlar. Örneğin Müslümanlar hastalandıklarında devlete ait hastaneye gidemezler.
9. Müslümanlar liseye kadar okuyabilir.
10. Devlet dairelerinde çalışmaları yasaktır. Bugün Arakan'da bir tane bile Müslüman devlet memuru yoktur.
11. Müslümanlar sabit telefon ya da cep telefonu sahibi olamaz.
12. Müslümanların motorlu taşıt sahibi olması yasaktır.
13. Bir Müslüman'a bir suç isnad edildiğinde kendisini savunma hakkı verilmez derhal hapsedilir. Gece polis ya da asker sebepsiz yere bir Müslüman'ın evine baskın yapar Müslüman'a herhangi bir suçlamada bulunur. Rüşvet ister eğer rüşvet alamazsa Müslüman hapsedilir.
14. Müslümanların saat dokuzdan sonra sokağa çıkması yasaktır. Polisten izinsiz akraba ya da komşu ziyareti yapılamaz.
15. Müslümanlar hiçbir ücret ödmeden devlet ya da Budistlerin işlerinde çalıştırılır.
16. Müslümanların vatandaşlık hakları yoktur. Müslümanlara özel 'yabancılara aittir' diye yazan beyaz bir kimlik verilir. Bu kimlik sadece bilgi amaçlıdır. Hiçbir geçerliliği yoktur.
17. Müslümanlara pasaport verilmez. Komşu Bangladeş'e geçmek için geçerli bir belge düzenlenir. Bu

belge bazen geri dönüşte kabul edilmez. Müslüman ülkesine giremez.

DEĞERLENDİRME

Arakan'da ki bu son olaylar bin den fazla Müslüman'ın ölümüne doksan bin den fazla Müslümanın evsiz kalmasına sebep oldu. 2014 yılında Burma'da yapılması planlanan seçimler için bu yılın sonlarına doğru seçmen listeleri oluşturulacak. Ama maalesef Rohingya Müslümanları o zamana kadar Arakan'dan çıkarılmak isteniyor. İşin acı tar afı ise hiçbir Müslüman ülkenin bu durumla ilgili bir açıklama yapmaması.

Bu konuyla ilgili bir konuya dikkat çekmekte fayda var. BM veya Batılı insan hakları savunucuları Myammar hükümetine hiçbir zaman Müslümanlar'a baskı ve katliam yapmayın demezken aksine Bangladeş hükümetine Arakan mültecilerini ülkeye kabul etmesi için baskı yapıyor. Bangladeş'te 28.000 kayıtlı 500.000 kayıtsız Arakan'lı mülteci yaşamakta. Bu mülteciler zor şartlarda hayatta kalma mücadelesi veriyor. Myammar'ın da istediği Arakanlıların Bangladeş'e gitmesi. Daha ne kadar Arakanlı Bangladeş'e sığınabilir ki. Son iki yıl içerisinde Myammar hükümeti Arakan'da İslam izlerini silmeye çalışıyor. İslam şehri Akyab'ın adı Sittwe, bin yıldır Arakan olan eyaletin adı Rahkine Eyaleti olarak değiştirildi. İşin ilginç yanı ise Arakan'da bulunan BM ofisinin yaşanan hak ihlallerini görmesi ve sessiz kalması. Dikkat çeken başka bir konu ise Burma'lı kadın siyasetçi Aun Kyu nun bu son olaylarla ilgili konuşmaması ve Burma kanunlarının uygulanmasını istemesi. Hangi kanun. Müslümanları Myammar vatandaşı saymayan kanun mu ?

Said DEMİR

İHH ARAKAN KOORDİNATÖRÜ